

Що означає безбар'єрність: основні терміни

Чимало років безбар'єрність асоціювалася у багатьох людей лише з подоланням фізичних перешкод – облаштуванням пандусів і підіймачів. Насправді ж це поняття ширше і стосується, без перебільшення, кожного.

Так, більшість щоденних дій для людини з інвалідністю – це важке випробування, яке найчастіше доводиться проходити самотійно. Кожен крок супроводжується бар'єрами: у під'їзді – сходинки, в автобусі – незручні посадкові майданчики. Ситуації, коли людина з інвалідністю не може влаштуватися на роботу через упередження роботодавця – це проблема бар'єрів, вирішення яких є обов'язком держави перед її громадянами. Але й інших бар'єрів довкола нас, на жаль, також багато. Це й коли літня людина змушена простоювати у чергах в громадських установах, й коли жителі віддалених сіл не можуть оплатити комунальні послуги зі смартфона, й коли випускник університету не може працевлаштуватися на першу роботу, й коли молода мати не може вийти з декрету, адже немає місць у дитсадках. Таких прикладів – безліч.

Сьогодні ж, завдяки ініціативі першої леді України Олени Зеленської, прийняття Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні об'єднало представників органів влади, експертного середовища та громадянського суспільства. Цей стратегічний документ визначив нові стандарти доступності та інклюзії, імплементуючи їх у державну політику.

Для кращого розуміння, що таке безбар'єрність, варто знати такі терміни:

Фізична безбар'єрність – усі об'єкти фізичного оточення доступні для всіх соціальних груп незалежно від віку, стану здоров'я, інвалідності, майнового стану, статі, місця проживання та інших ознак.

Інформаційна безбар'єрність – люди незалежно від їх функціональних порушень чи комунікативних можливостей мають доступ до інформації в різних форматах та з використанням технологій, зокрема шрифт Брайля, великошрифтовий друк, аудіодискрипція (тифлокоментування), переклад жестовою мовою, субтитрування, формат, придатний для зчитування програмами екранного доступу, формати простої мови, легкого читання, засоби альтернативної комунікації.

Цифрова безбар'єрність – усі суспільні групи мають доступ до швидкісного Інтернету, публічних послуг та публічної цифрової інформації. Це можливість відкритого доступу до швидкісного інтернету тим, для кого він є критичною необхідністю та умовою для спілкування, придбання речей, навчання, творчої та соціальної реалізації, а також інших потреб.

Суспільна та громадянська безбар'єрність – забезпечено рівні можливості участі всіх людей, їх об'єднань та окремих суспільних груп у житті громад та держави, рівний доступ до суспільно-політичного та культурного життя, сприятливе

середовище для фізичного розвитку та самореалізації, а також інклюзивне середовище як передумова для участі у всіх формах суспільного життя та громадської активності.

Освітня безбар'єрність – створені рівні можливості та вільний доступ до освіти, зокрема освіти протягом життя, а також здобуття іншої професії, підвищення кваліфікації та опанування додаткових компетентностей.

Економічна безбар'єрність – всі громадяни незалежно від віку, статі, сімейного стану чи стану здоров'я мають умови та можливості для працевлаштування, отримання фінансових та інших ресурсів для заняття підприємництвом чи самозайнятстю. Впровадження програм професійної підготовки, кар'єрної орієнтації, навчання фінансовій грамотності, розвиток підприємницької культури, надання консультаційної підтримки, створення додаткових можливостей для дистанційної роботи – комплекс заходів і практик, які допоможуть працевлаштувати представників вразливих верств населення, зокрема осіб з інвалідністю, пенсіонерів, студентів без досвіду роботи, вагітних жінок і батьків у декреті.

Безбар'єрне середовище – це простір необмежених можливостей, в якому немає місця дискримінації та враховуються інтереси кожного.

Безбар'єрність – загальний підхід до формування та імплементації державної політики для забезпечення безперешкодного доступу всіх груп населення до різних сфер життєдіяльності;

Гендерна рівність - рівний правовий статус жінок і чоловіків та рівні можливості для його реалізації, що дозволяє особам обох статей брати рівну участь у всіх сферах життєдіяльності суспільства;

Доступність – забезпечення рівного доступу всім групам населення до фізичного оточення, транспорту, інформації та зв'язку, інформаційно-комунікаційних технологій і систем, а також до інших об'єктів та послуг, як у міських, так і в сільських районах;

Об'єкти фізичного оточення – будівлі і споруди, об'єкти благоустрою та транспортної інфраструктури;

Стала мобільність – організація переміщення людей, що знижує рівень впливу на навколишнє середовище і передбачає розвиток інтегрованої системи громадського транспорту, мережі пішохідних та велосипедних шляхів;

Універсальний дизайн – дизайн об'єктів фізичного оточення, програм та послуг, максимально придатний для використання всіма групами населення без необхідності додаткової адаптації чи спеціального дизайну. Універсальний дизайн не виключає допоміжних пристроїв для конкретних груп осіб з інвалідністю, де це необхідно.

Також рекомендуємо «Довідник безбар'єрності» – гід з коректного спілкування, у якому зафіксовані нові норми безбар'єрної мови. Це проєкт з відкритим кодом, створений у співпраці з громадськими організаціями, правозахисниками, психологами, батьками, що виховують дітей з інвалідністю, українськими та міжнародними експертами. «Довідник безбар'єрності» — ініціатива і флагманський проєкт Олени Зеленської. Детальна інформація за посиланням: <https://bf.in.ua/>